

- Bu yazılıdaki bazı sorular aynı metne dayanmaktadır. Bu nedenle metin, her sorunun bulunduğu sayfada tekrar verilmiştir. Her soruyu metnin ilgili kısmını dikkate alarak bağımsız biçimde cevaplamamız beklenmektedir.
- Okuyacağınız metindeki standart dışı kullanımlar yazarın tercihi veya döneme özgü olduğu için yazım ve noktalamada metnin aslına sadık kalınmıştır.
- Aşağıdaki metni okuyunuz ve 1, 2, 3 ve 4. soruları aşağıdaki metinden hareketle cevaplayınız.

OĞUZ KAĞAN DESTANI

Güçlü bir hükümdar olan Oğuz Kağan, yeryüzündeki hükümdarları kendi hâkimiyeti altında toplamak istemektedir. Bazı kağanlar onun gücünü kabul ederek itaat eder ve dostluk kurar. Ancak bazıları bu hâkimiyeti kabul etmez. Oğuz Kağan, kendisine itaat etmeyen hükümdarlara karşı ordusuyla sefere çıkar. Destanda anlatılan bu mücadele, Oğuz Kağan'ın gücünü ve liderliğini ortaya koyan önemli olaylardan biridir.

Aşağıdaki bölümde, Oğuz Kağan'ın Urum Kağan üzerine yürüyüşü ve iki ordu arasında gerçekleşen savaş anlatılmaktadır.

(...)

Ben Türk-Uygurlar'ın kağanıyım ve yer yüzünün dört köşesinin kağanı olsam gerektir. Sizden itaat dilerim. Kim benim emirlerime **baş eğerse**, hediyelerini kabul ederek, onu dost edinirim. Kim baş eğmezse, gazaba gelirim; düşman sayarak, ona karşı asker çıkarır ve derhal baskın yapıp onu astırır ve yok ettirim.

Yine o zamanlarda sağ yanda *Altun Kağan* adında bir kağan vardı. Bu Altun Kağan, Oğuz Kağan'a elçi gönderdi. Pek çok altın, gümüş takdim etti ve yâkut taşlar alıp, pek çok cevâhir yollıyarak, bunları Oğuz Kağan'a saygı ile sundu. Ona itaat etti, iyi hediyelerle dostluk temin etti ve onunla dost oldu.

Sol yanında Urum adında bir kağan vardı. Bu kağanın askeri ve şehirleri pek çoktu. Bu Urum Kağan, Oğuz Kağan'ın emrini dinlemezdi. Onun arkasından gitmezdi. Ben onun sözünü tutmam diyerek emrine bakmadı. Oğuz Kağan gazaba gelerek onun üzerine yürümek istedi; bayrağını açarak, askeriyle ona karşı yürüdü.

Kırk gün sonra Buz Dağ adında bir dağın eteğine geldi. Çadırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağan'ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt çıktı. Bu kurt Oğuz Kağan'a hitap etti ve: Ey Oğuz, sen Urum üzerine yürümek istiyorsun; ey Oğuz, ben senin önünde yürümek istiyorum dedi.

Ondan sonra Oğuz Kağan çadırını dürdürdü ve gitti. Gördü ki, askerin önünde gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt yürümektedir ve kurdun ardı sıra ordu gelmektedir.

Gök tüylü ve gök yeleli bu büyük erkek kurt birkaç gün sonra durdu. Oğuz Kağan da askeri ile durdu. Burada *İtil Müren* adında bir deniz vardı. Bu İtil Müren'in kenarında bir kara dağın önünde savaş başladı. Okla, kargı ile ve kılıçla vuruştular. Askerlerin arasında vuruşma çok oldu, halkın gönüllerinde kaygı çok oldu. Boğuşma ve vuruşma öyle yaman oldu ki, İtil Müren'in suyu zencefre gibi baştan başa kıp kırmızı oldu. Oğuz Kağan yendi ve Urum Kağan'ın hanlığını ve halkını aldı. Onun ordugâhına pek çok cansız ve pek çok canlı ganîmet düştü.

(...)

1. “Baş eğmek” ifadesi metinde hangi anlamda kullanılmıştır? Gerçek anlamıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

- Aşağıdaki metni okuyunuz.

OĞUZ KAĞAN DESTANI

Güçlü bir hükümdar olan Oğuz Kağan, yeryüzündeki hükümdarları kendi hâkimiyeti altında toplamak istemektedir. Bazı kağanlar onun gücünü kabul ederek itaat eder ve dostluk kurar. Ancak bazıları bu hâkimiyeti kabul etmez. Oğuz Kağan, kendisine itaat etmeyen hükümdarlara karşı ordusuyla sefere çıkar. Destanda anlatılan bu mücadele, Oğuz Kağan'ın gücünü ve liderliğini ortaya koyan önemli olaylardan biridir.

Aşağıdaki bölümde, Oğuz Kağan'ın Urum Kağan üzerine yürüyüşü ve iki ordu arasında gerçekleşen savaş anlatılmaktadır.

(...)

Ben Türk-Uygurlar'ın kağanıyım ve yer yüzünün dört köşesinin kağanı olsam gerektir. Sizden itaat dilerim. Kim benim emirlerime baş eğerse, hediyeelerini kabul ederek, onu dost edinirim. Kim baş eğermezse, gazaba gelirim; düşman sayarak, ona karşı asker çıkarır ve derhal baskın yapıp onu astırır ve yok ettirim.

Yine o zamanlarda sağ yanda *Altun Kağan* adında bir kağan vardı. Bu Altun Kağan, Oğuz Kağan'a elçi gönderdi. Pek çok altın, gümüş takdim etti ve yâkut taşlar alıp, pek çok cevâhir yollıyarak, bunları Oğuz Kağan'a saygı ile sundu. Ona itaat etti, iyi hediyelerle dostluk temin etti ve onunla dost oldu.

Sol yanında Urum adında bir kağan vardı. Bu kağanın askeri ve şehirleri pek çoktu. Bu Urum Kağan, Oğuz Kağan'ın emrini dinlemezdi. Onun arkasından gitmezdi. Ben onun sözünü tutmam diyerek emrine bakmadı. Oğuz Kağan gazaba gelerek onun üzerine yürümek istedi; bayrağını açarak, askeriyle ona karşı yürüdü.

Kırk gün sonra Buz Dağ adında bir dağın eteğine geldi. Çadırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağan'ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt çıktı. Bu kurt Oğuz Kağan'a hitap etti ve: Ey Oğuz, sen Urum üzerine yürümek istiyorsun; ey Oğuz, ben senin önünde yürümek istiyorum dedi.

Ondan sonra Oğuz Kağan çadırını dürdürdü ve gitti. Gördü ki, askerin önünde gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt yürümektedir ve kurdun ardı sıra ordu gelmektedir.

Gök tüylü ve gök yeleli bu büyük erkek kurt birkaç gün sonra durdu. Oğuz Kağan da askeri ile durdu. Burada *İtil Müren* adında bir deniz vardı. Bu İtil Müren'in kenarında bir kara dağın önünde savaş başladı. Okla, kargı ile ve kılıçla vuruştular. Askerlerin arasında vuruşma çok oldu, halkın gönüllerinde kaygı çok oldu. Boğuşma ve vuruşma öyle yaman oldu ki, İtil Müren'in suyu zencefre gibi baştan başa kıp kırmızı oldu. Oğuz Kağan yendi ve Urum Kağan'ın hanlığını ve halkını aldı. Onun ordugâhına pek çok cansız ve pek çok canlı ganîmet düştü.

(...)

2. Metnin temasını yazınız.

- Aşağıdaki metni okuyunuz.

OĞUZ KAĞAN DESTANI

Güçlü bir hükümdar olan Oğuz Kağan, yeryüzündeki hükümdarları kendi hâkimiyeti altında toplamak istemektedir. Bazı kağanlar onun gücünü kabul ederek itaat eder ve dostluk kurar. Ancak bazıları bu hâkimiyeti kabul etmez. Oğuz Kağan, kendisine itaat etmeyen hükümdarlara karşı ordusuyla sefere çıkar. Destanda anlatılan bu mücadele, Oğuz Kağan'ın gücünü ve liderliğini ortaya koyan önemli olaylardan biridir.

Aşağıdaki bölümde, Oğuz Kağan'ın Urum Kağan üzerine yürüyüşü ve iki ordu arasında gerçekleşen savaş anlatılmaktadır.

(...)

Ben Türk-Uygurlar'ın kağanıyım ve yer yüzünün dört köşesinin kağanı olsam gerektir. Sizden itaat dilerim. Kim benim emirlerime baş eğerse, hediyelerini kabul ederek, onu dost edinirim. Kim baş eğmezse, gazaba gelirim; düşman sayarak, ona karşı asker çıkarır ve derhal baskın yapıp onu astırır ve yok ettirim.

Yine o zamanlarda sağ yanda *Altun Kağan* adında bir kağan vardı. Bu Altun Kağan, Oğuz Kağan'a elçi gönderdi. Pek çok altın, gümüş takdim etti ve yâkut taşlar alıp, pek çok cevâhir yollıyarak, bunları Oğuz Kağan'a saygı ile sundu. Ona itaat etti, iyi hediyelerle dostluk temin etti ve onunla dost oldu.

Sol yanında Urum adında bir kağan vardı. Bu kağanın askeri ve şehirleri pek çoktu. Bu Urum Kağan, Oğuz Kağan'ın emrini dinlemezdi. Onun arkasından gitmezdi. Ben onun sözünü tutmam diyerek emrine bakmadı. Oğuz Kağan gazaba gelerek onun üzerine yürümek istedi; bayrağını açarak, askeriyle ona karşı yürüdü.

Kırk gün sonra Buz Dağ adında bir dağın eteğine geldi. Çadırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağan'ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt çıktı. Bu kurt Oğuz Kağan'a hitap etti ve: Ey Oğuz, sen Urum üzerine yürümek istiyorsun; ey Oğuz, ben senin önünde yürümek istiyorum dedi.

Ondan sonra Oğuz Kağan çadırını dürdürdü ve gitti. Gördü ki, askerin önünde gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt yürümektedir ve kurdun ardı sıra ordu gelmektedir.

Gök tüylü ve gök yeleli bu büyük erkek kurt birkaç gün sonra durdu. Oğuz Kağan da askeri ile durdu. Burada *İtil Müren* adında bir deniz vardı. Bu İtil Müren'in kenarında bir kara dağın önünde savaş başladı. Okla, kargı ile ve kılıçla vuruştular. Askerlerin arasında vuruşma çok oldu, halkın gönüllerinde kaygı çok oldu. Boğuşma ve vuruşma öyle yaman oldu ki, İtil Müren'in suyu zencefre gibi baştan başa kıp kırmızı oldu. Oğuz Kağan yendi ve Urum Kağan'ın hanlığını ve halkını aldı. Onun ordugâhına pek çok cansız ve pek çok canlı ganîmet düştü.

(...)

3. Metinden hareketle Oğuz Kağan'ın liderlik anlayışını belirleyiniz.

- Aşağıdaki metni okuyunuz.

OĞUZ KAĞAN DESTANI

Güçlü bir hükümdar olan Oğuz Kağan, yeryüzündeki hükümdarları kendi hâkimiyeti altında toplamak istemektedir. Bazı kağanlar onun gücünü kabul ederek itaat eder ve dostluk kurar. Ancak bazıları bu hâkimiyeti kabul etmez. Oğuz Kağan, kendisine itaat etmeyen hükümdarlara karşı ordusuyla sefere çıkar. Destanda anlatılan bu mücadele, Oğuz Kağan'ın gücünü ve liderliğini ortaya koyan önemli olaylardan biridir.

Aşağıdaki bölümde, Oğuz Kağan'ın Urum Kağan üzerine yürüyüşü ve iki ordu arasında gerçekleşen savaş anlatılmaktadır.

(...)

Ben Türk-Uygurlar'ın kağanıyım ve yer yüzünün dört köşesinin kağanı olsam gerektir. Sizden itaat dilerim. Kim benim emirlerime baş eğerse, hediyelerini kabul ederek, onu dost edinirim. Kim baş eğermezse, gazaba gelirim; düşman sayarak, ona karşı asker çıkarır ve derhal baskın yapıp onu astırır ve yok ettirim.

Yine o zamanlarda sağ yanda *Altun Kağan* adında bir kağan vardı. Bu Altun Kağan, Oğuz Kağan'a elçi gönderdi. Pek çok altın, gümüş takdim etti ve yâkut taşlar alıp, pek çok cevâhir yollıyarak, bunları Oğuz Kağan'a saygı ile sundu. Ona itaat etti, iyi hediyelerle dostluk temin etti ve onunla dost oldu.

Sol yanında Urum adında bir kağan vardı. Bu kağanın askeri ve şehirleri pek çoktu. Bu Urum Kağan, Oğuz Kağan'ın emrini dinlemezdi. Onun arkasından gitmezdi. Ben onun sözünü tutmam diyerek emrine bakmadı. Oğuz Kağan gazaba gelerek onun üzerine yürümek istedi; bayrağını açarak, askeriyile ona karşı yürüdü.

Kırk gün sonra Buz Dağ adında bir dağın eteğine geldi. Çadırını kurdurdu ve sessizce uyudu. Tan ağarınca Oğuz Kağan'ın çadırına güneş gibi bir ışık girdi. O ışıktan gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt çıktı. Bu kurt Oğuz Kağan'a hitap etti ve: Ey Oğuz, sen Urum üzerine yürümek istiyorsun; ey Oğuz, ben senin önünde yürümek istiyorum dedi.

Ondan sonra Oğuz Kağan çadırını dürdürdü ve gitti. Gördü ki, askerin önünde gök tüylü ve gök yeleli büyük bir erkek kurt yürümektedir ve kurdun ardı sıra ordu gelmektedir.

Gök tüylü ve gök yeleli bu büyük erkek kurt birkaç gün sonra durdu. Oğuz Kağan da askeri ile durdu. Burada *İtil Müren* adında bir deniz vardı. Bu İtil Müren'in kenarında bir kara dağın önünde savaş başladı. Okla, kargı ile ve kılıçla vuruştular. Askerlerin arasında vuruşma çok oldu, halkın gönüllerinde kaygı çok oldu. Boğuşma ve vuruşma öyle yaman oldu ki, İtil Müren'in suyu zencefre gibi baştan başa kıp kırmızı oldu. Oğuz Kağan yendi ve Urum Kağan'ın hanlığını ve halkını aldı. Onun ordugâhına pek çok cansız ve pek çok canlı ganîmet düştü.

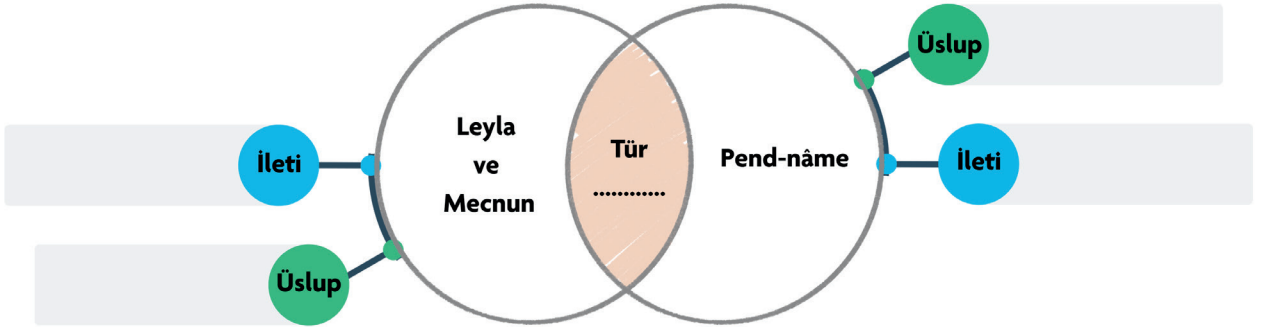
(...)

4. Metinde yer alan doğaüstü unsurların Oğuz Kağan'ın kararlarına etkisine ilişkin çıkarımlarınızı yazınız.

- Aşağıdaki metinleri okuyunuz ve metinden hareketle soruyu cevaplayınız.
- Soruları cevaplarken orijinal metni kullanınız.

LEYLA VE MECNUN (...) Mecnûna dedi ki ey belâ-keş Hâcet biter olmagıl müşevveş Akl ile açılır ol muammâ Leylîni sana verürler ammâ Şartı bu ki olasen hired-mend Erbâb-ı hireden alasen pend Ref ola alâmet-i cünûnun Akl ola hemîşe reh-nûmûnun Mecnûn dedi ey edîb-i kâmil Dîvâne-i aşk olur mı âkil Ger mende bu ihtiyâr olaydı Tedbîrûme i'tibâr olaydı Evvelden edeb şiâr ederdüm Temkînûmi üstüvâr ederdüm (...) Fuzuli	GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ (...) Mecnun'a dedi ki: Ey belâya talip olan, İstediğin şey gerçekleşecek, endişelenme! Bu muamma (bilmece) akılla çözülebilir; Leylâ'yı sana verecekler ama... Şartı şu ki akıllı olasin, Akıl sahiplerinden öğüt alasin. Delilik alameti ortadan kalsın, Akıl daima senin rehberin olsun. Mecnun dedi ki: Ey olgun bilgin, Aşkın delisi akıllı olabilir mi? Eğer bende irade olsaydı, Tedbirime değer verilseydi... Benim yolumda değişiklik yoktur, Cevabım, ilk söylediğim cevabın aynısıdır. (...)	Güvahi'nin <i>Pend-nâme</i>'sinden (...) Bitir bir işi gayre sonra tut yüz Ki bir koltukta sığmaz iki karpuz Sonun sanan işinin önün anlar Önün anlamayan sonunu tanlar Döner şerre sakın uzatma hayrı Uzat şerri ki hayra döne seyri Nasihat edecek dinle uluyu Kalursun dinlemez isen uluyu (...) Güvahi
--	--	--

5. Metinlerden hareketle venn diyagramını doldurunuz.

- Aşağıdaki metni okuyunuz.

LEYLA VE MECNUN

(...)

Mecnûna dedi ki ey belâ-keş
Hâcet biter olmagıl müşevveş

Akl ile açılır ol muammâ
Leylîni sana verürler ammâ

Şartı bu ki olasen hîred-mend
Erbâb-ı hîred-den alasen pend

Ref ola alâmet-i cünûnun
Akl ola hemîşe reh-nûmûnun

Mecnûn dedi ey edîb-i kâmil
Dîvâne-i aşk olur mı âkil

Ger mende bu ihtiyâr olaydı
Tedbîrûme i'tibâr olaydı

Evvelde edeb şiâr ederdüm
Temkînümi üstûvâr ederdüm
(...)

Fuzuli**GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ**

(...)

Mecnun'a dedi ki: Ey belâyâ talip olan,
İstediğin şey gerçekleşecek, endişelenme!

Bu muamma (bilmece) akılla çözülebilir;
Leylâ'yı sana verecekler ama...

Şartı şu ki akıllı olası,
Akıl sahiplerinden öğüt alsın.

Delilik alameti ortadan kalksın,
Akıl daima senin rehberin olsun.

Mecnun dedi ki: Ey olgun bilgin,
Aşkın delisi akıllı olabilir mi?

Eğer bende irade olsaydı,
Tebdirime değer verilseydi...

En baştan edep ve ölçülülükle davranır,
Temkinli ve sağlam bir yol tutardım.
(...)

6. Metinde kullanılan dil ve anlatım özelliklerinin yazarın sanat anlayışını nasıl yansıttığını yazınız.

- Aşağıdaki metni okuyunuz.

LEYLA VE MECNUN

(...)

Mecnûna dedi ki ey belâ-keş
Hâcet biter olmagıl müşevveş

Akl ile açılır ol muammâ
Leylîni sana verürler ammâ

Şartı bu ki olasen hîred-mend
Erbâb-ı hîred-den alasen pend

Ref ola alâmet-i cünûnun
Akl ola hemîşe reh-nûmûnun

Mecnûn dedi ey edîb-i kâmil
Dîvâne-i aşk olur mı âkil

Ger mende bu ihtiyâr olaydı
Tedbîrûme i'tibâr olaydı

Evvelde edeb şiâr ederdüm
Temkînümi üstûvâr ederdüm
(...)

Fuzuli**GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ**

(...)

Mecnun'a dedi ki: Ey belâyâ talip olan,
İstediğin şey gerçekleşecek, endişelenme!

Bu muamma (bilmece) akılla çözülebilir;
Leylâ'yı sana verecekler ama...

Şartı şu ki akıllı olası,
Akıl sahiplerinden öğüt alası.

Delilik alameti ortadan kalksın,
Akıl daima senin rehberin olsun.

Mecnun dedi ki: Ey olgun bilgin,
Aşkın delisi akıllı olabilir mi?

Eğer bende irade olsaydı,
Tebdirime değer verilseydi...

En baştan edep ve ölçülülükle davranır,
Temkinli ve sağlam bir yol tutardım.
(...)

7. Mecnun'un olaylar karşısındaki tutumu hangi bilim dalı ile ilişkilendirilebileceğini metinden örnek bir beyit vererek açıklayınız.

- Aşağıdaki fabl haritasını inceleyiniz ve haritadan hareketle soruyu cevaplayınız.

8. Verilen fabl haritasındaki unsurları kullanarak bir fabl yazınız.

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	TDE2.2. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımında bulunmak KB2.14.Yorumlama Becerisi KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
2	TDE2.2. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımında bulunmak KB2.14.Yorumlama Becerisi KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
3	TDE2.2. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımında bulunmak KB2.14.Yorumlama Becerisi KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
4	TDE2.2. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımında bulunmak KB2.14.Yorumlama Becerisi KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
5	TDE2.2. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.20.Sentezleme Becerisi KB2.20.SB1. Parçaları belirlemek
6	TDE2.3. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.14.Yorumlama Becerisi KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
7	TDE2.3. “Dünden Bugüne” temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımında bulunmak
8	TDE4.3. Fabl türünün özelliklerine uygun olarak oluşturduğu metinlerde kural uygulayabilme	KB2.13.Yapılandırma Becerisi KB2.20.Sentezleme Becerisi

PUANLAMA TABLOSU								
1	2	3	4	5	6	7	8	TOPLAM
5	5	10	15	15	10	10	30	100

***Ayrıntılı puanlama doğru cevaplar üzerinde verilmiştir.

ÇÖZÜMLER

1. **Doğru Cevap:** Aşağıda belirtilen ölçütlerin tamamını karşılayan cevaplar doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, ölçütlerde bulunan her bir maddenin yerine getirilme düzeyi esas alınarak aşağıdaki oranlamaya göre yapılacaktır. Sorunun doğru cevabı 5 puandır.

- “Baş eğmek” ifadesinin gerçek anlamının “saygı göstermek için baş eğerek selamlamak” vb. anlamları ifade edecek şekilde tespit edilmesi (1p)
- “Baş eğmek” ifadesinin parçadaki anlamının “egemenliğini kabul etmek, itaat etmek” vb. şeklinde açıklanması (1p)
- Gerçek anlam ile bağlamdaki anlamı arasında ilişki kurulması (3p)

Örnek Doğru Cevap: “Baş eğmek” ifadesinin gerçek anlamı, saygı göstermek amacıyla baş eğerek selamlamaktır. Metindeki bağlamda ise bu ifade, bir hükümdarın başka bir hükümdarın egemenliğini kabul etmesi ve onun otoritesine itaat etmesi anlamında kullanılmıştır. Bu kullanımda, saygı göstermek için yapılan baş eğme hareketinden hareketle daha geniş bir anlam kurulmuş; fiziksel bir selamlama davranışı, bir hükümdarın Oğuz Kağan’ın üstünlüğünü tanınması ve ona bağlılık göstermesi durumunu ifade edecek şekilde kullanılmıştır.

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

2. **Doğru Cevap:** Aşağıda belirtilen ölçütlerin tamamını karşılayan cevaplar doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, ölçütlerde bulunan her bir maddenin yerine getirilme düzeyi esas alınarak aşağıdaki oranlamaya göre yapılacaktır. Sorunun doğru cevabı 5 puandır.

Metnin temasının “egemenlik kurma mücadelesi, hâkimiyet kurma çabası, Oğuz Kağan ile Urum Kağan arasındaki mücadele” (5p) ifadelerinden birinin yazılması doğru cevap kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap: Metnin teması egemenlik kurma mücadelesidir.

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

3. **Doğru Cevap:** Metinden hareketle Oğuz Kağan'ın liderlik anlayışına yönelik çıkarımların [itaat edenleri ödüllendirdiğinin belirtilmesi (2p), karşı gelenlere karşı cezalandırıcı bir tutum sergilediğinin ifade edilmesi (2p), ödül ve ceza arasında denge kurduğunun belirtilmesi (2p), bu yaklaşımın yönetim anlayışıyla ilişkilendirilmesi (2p), bu doğrultuda denge kuran bir lider olduğunun ifade edilmesi (2p)] doğru ve eksiksiz biçimde yazıldığı ya da bu anlamları ifade edecek cevapların verildiği cevaplar doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap: Liderlik anlayışı incelendiğinde hem ödüllendirici hem de cezalandırıcı bir yönetim benimsediği görülür. İtaat eden hükümdarlara hediyeler vererek onları dost edinmesi ancak karşı gelenlere karşı sert bir tutum sergilemesi, onun denge kuran bir lider olduğunu gösterir.

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

4. **Doğru Cevap:** Metindeki doğaüstü unsurların Oğuz Kağan'ın kararlarına etkisine ilişkin çıkarımların [doğaüstü bir varlık olarak kurdun yol gösterici rolünün belirtilmesi (3p), Oğuz Kağan'ın bu yönlendirmeyi dikkate aldığına ifade edilmesi (3p), kararlarını yalnızca kendi gücüne dayandırmadığının belirtilmesi (3p), doğaüstü unsurları güvenilir ve anlamlı bir rehberlik olarak değerlendirdiğinin ifade edilmesi (3p), bu yönlendirmeyi karar alma sürecinde belirleyici bir unsur olarak kabul ettiğinin belirtilmesi (3p)] doğru ve eksiksiz biçimde yazıldığı ya da bu anlamları ifade edecek cevapların verildiği cevaplar doğru kabul edilecektir.

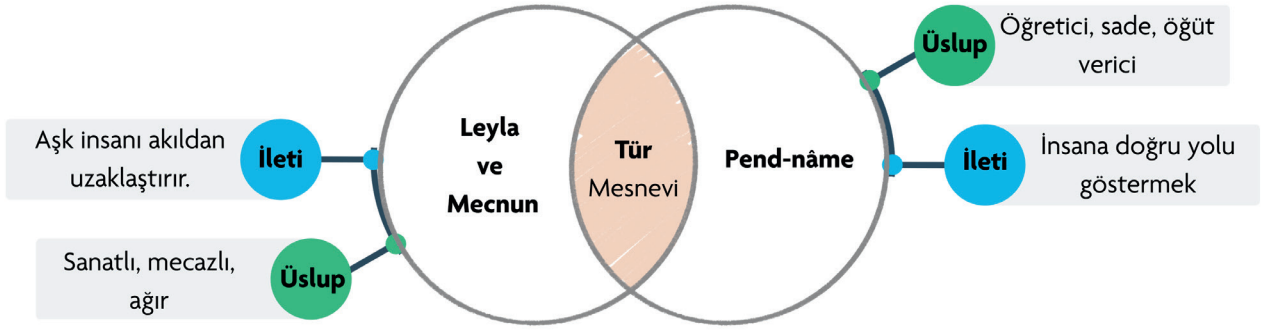
Örnek Doğru Cevap: Metinde yer alan gök tüylü kurdun Oğuz Kağan'a yol göstermesi ve onun da bu rehberliği kabul ederek ordusunu bu doğrultuda yönlendirmesi, Oğuz Kağan'ın kararlarını yalnızca kendi gücüne dayandırmadığını, doğaüstü bir yönlendirmeyi de dikkate aldığını göstermektedir. Bu durum, onun bu tür işaretleri sıradan bir olay olarak değil güvenilir ve anlamlı bir rehberlik olarak değerlendirdiğini düşündürmektedir. Ayrıca kurdun ordunun önünde ilerlemesi ve Oğuz Kağan'ın onu takip etmesi, onun karar alma sürecinde bu yönlendirmeyi belirleyici bir unsur olarak kabul ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Oğuz Kağan'ın, doğaüstü unsurları karar sürecine dahil eden ve bu unsurları yönlendirici kabul eden bir anlayışa sahip olduğu söylenebilir.

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

5. **Doğru Cevap:** *Leyla ve Mecnun* metni için üslubunun [sanatlı (1p), mecazlı (1p), ağır (1p)], iletisinin [aşk insanı akıldan uzaklaştırır (3p)]; *Pend-nâme* metni için üslubunun [öğretici (1p), sade (1p), öğüt verici (1p)], iletisinin [insana doğru yolu göstermek (3p)] ve her iki metnin ortak yönü olarak türünün [mesnevi (3p)] doğru ve eksiksiz biçimde belirtilmesi ya da bu anlamları ifade edecek eşdeğer cevapların verilmesi doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

6. **Doğru Cevap:** Metinde kullanılan dil ve anlatım özelliklerinin yazarın sanat anlayışını yansıtmasına yönelik tespitlerin [Divan edebiyatına özgü sanatlı ve süslü dil anlayışının belirtilmesi (3p), mecazlı ve soyut anlatımın kullanıldığının ifade edilmesi (3p), bu dil ve anlatım özelliklerinin Fuzuli'nin aşk ve anlam derinliğini merkeze alan sanat anlayışıyla ilişkilendirilmesi (2p), bu özelliklerin estetik ve derinlik oluşturma amacıyla kullanıldığının belirtilmesi (2p)] doğru ve eksiksiz biçimde yazıldığı ya da bu anlamları ifade edecek cevapların verildiği cevaplar doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap: Metinde sanatlı, mecazlı ve süslü bir dil kullanılmıştır. Bu özellikler, Divan edebiyatının estetik anlayışını yansıtırken Fuzuli'nin aşkı merkeze alan ve derin anlamlar kuran sanat anlayışıyla örtüşmektedir.

Kısmi Doğru Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin bir kısmını karşılayan cevaplar kısmi doğru olarak değerlendirilecek; puanlama, doğru cevap için belirlenen oransal puanlama dikkate alınarak yapılacaktır.

Yanlış Cevap: Doğru cevapta belirtilen ölçütlerin hiçbirini karşılamayan ya da ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilip bunlara puan verilmeyecektir.

7. **Doğru Cevap:** Mecnun'un olaylar karşısındaki tutumunun ilişkilendirilebileceği bilim dalına ve bu ilişkinin metinden bir beyitle desteklenmesine yönelik tespitlerin [psikoloji biliminin belirtilmesi (5p)], bu durumu destekleyen beyitlerden birinin doğru ve uygun biçimde yazılması ("Şartı bu ki olasen hıred-mend / Erbâb-ı hıred-den alasen pend" veya "Ref ola alâmet-i cünûnun / Akl ola hemîşe reh-nümûnun" veya "Mecnûn dedi ey edîb-i kâmil / Dîvâne-i aşk olur mı âkil") (5p)] doğru ve eksiksiz biçimde yazıldığı cevaplar doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap: Mecnun'un olaylar karşısındaki tutumu psikoloji bilimi ile ilişkilendirilebilir. "Ref ola alâmet-i cünûnun / Akl ola hemîşe reh-nümûnun" beyitinde akıl ve delilik kavramları birlikte ele alınmakta, Mecnun'un durumunun akıl-delilik ekseninde değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Kısmi Cevap: Kısmi cevap için doğru cevap bölümünde yer alan puanlama dikkate alınacaktır. Buna göre puanlama ölçütlerinde öğrencinin tam puan ve 0 puan aldığı cevaplar hariç yazdıkları kısmi cevap olarak kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Yanlış cevap için doğru cevap bölümünde yer alan puanlama dikkate alınacaktır. Buna göre öğrencinin puanlama ölçütlerinde "0" puan aldığı cevaplar yanlış kabul edilecektir.

8. **Doğru Cevap:** Doğru cevap fabl haritasındaki başlıklar dikkate alınarak hazırlanan aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecek ve öğrencinin tam puan aldığı cevaplar doğru kabul edilecektir. Sorunun doğru cevabı **30** puandır.

PUANLAMA ÖLÇÜTLERİ

- 1.İletin Oluşturulması ve Anlamlandırılması (3 Puan):** “Kibir ve kendini üstün görmenin insanı sosyal çevreden koparıp yalnızlaştırması” teması açık biçimde işlenmiş olmalıdır. (3 puan: Tema açık ve sonuç (yalnızlaşma) nettir. 2 puan: Tema yüzeysel ele alınmıştır. 1 puan: Kibir veya yalnızlaşma duygularından biri işlenmiştir. 0 puan: Harita dışı tema ele alınmıştır.)
- 2. Başlık-İçerik Uyumunun Sağlanması (2 Puan):** (2 puan: İçerikle uyumlu ve özgün bir başlık kullanılmıştır. 1 puan: Başlık içerikle uyumludur fakat yaratıcı değildir. 0 puan: İçerikle uyumsuz başlık kullanılmıştır.)
- 3. Karakterler (2 Puan):** Tavus kuşu ve kaplumbağa kullanılmalıdır. (2 puan: İki karakter de olayın merkezindedir. 1 puan: Bir karakter pasif kalmıştır. 0 puan: Harita dışı ana karakter kullanılmıştır.)
- 4. Mekân (2 Puan):** Orman ve göl kullanılmalıdır. (2 puan: Mekân belirgin ve olayla ilişkili bir şekilde betimlenmiştir. 1 puan: Yalnızca isim olarak kullanılmıştır. 0 puan: Mekân kullanılmamış ya da haritaya uygun değildir.)
- 5. Zaman (2 Puan):** Sabah ve akşam belirtilmelidir. (2 puan: Her iki zaman dilimi kullanılmıştır. 1 puan: Yalnız bir zaman dilimi kullanılmıştır. 0 puan: Zaman unsuru haritaya uygun değildir ya da kullanılmamıştır.)
- 6. Olay Akışının Kurgulanması (12 Puan):** (3 puan: Serim 3 puan: Düğüm 3 puan: Çözüm 3 puan: Açık bir öğüt cümlesi)
- 7. Anlatım Biçimlerinin Kullanımı (3 Puan):** Öyküleme ve betimleme bulunmalıdır. (2 puan: Öyküleme ve betimleme açık biçimde kullanılmıştır. 1 puan: Anlatım biçimleri yüzeysel kullanılmış ya da yalnızca biri kullanılmıştır. 0 puan: Anlatım biçimlerinin her ikisi de kullanılmamıştır.)
- 8. Söz Sanatlarının Kullanımı (4 Puan):** Teşhis ve intak kullanılmalıdır. (2 puan: Teşhis (Hayvanlara insani özellikler verilmiş olmalıdır.) 2 puan: İntak (Hayvanlar konuşturulmalıdır.)

Örnek Doğru Cevap

Tüylerin Gölgesinde

Sabahın ilk ışıklarıyla göl kenarına gelen tavus kuşu suya bakarak kanatlarını genişçe açtı. Renkli tüyleri göle ışıltı yansıyordu. O sırada kaplumbağa ağır adımlarla yanına geldi. “Ne güzel bir sabah!” dedi.

Tavus kuşu başını kaldırmadan cevap verdi: “Bu sabahı güzel yapan benim. Şu ihtişamıma bak! Muhteşem tüylerimle hayran olunacak biriyim.”

Kaplumbağa: “Çevrene yüksekte bakmak seni yükseltmez.” dedi bilgece tavus kuşuna.

Tavus kuşu tüylerini daha da kabarttı, sesini yükselterek: “Ben zaten güzelliğimle en yüksekteyim.” dedi.

Kaplumbağa sessizce oradan uzaklaştı. Akşam çöktüğünde göl karardı. Sabahki parlak yansıma kaybolmuştu. Tavus kuşu kibirle uykuya daldı.

Sabah olduğunda etrafındaki hayvanlardan hiçbirini yakınında göremedi. Son zamanlarda arkadaşları birer ikişer yanından uzaklaşmıştı. Bugünse kimse göl kenarına gelmemişti.

Tavus Kuşu: “Nerede bu hayranlarım?” Ben bu ormandaki en güzel varlığım.” diye seslendi.

Kaplumbağa bu seslenişe uzaktan cevap verdi: “Güzelliğin ilgi uyandırır ama kibrin dostlarını senden soğuttu.”

Tavus kuşu, kaplumbağanın sözlerini duyunca pişmanlık duyacağına öfkeyle: “Dost mu?” diye gürledi. “Sıradan canlıların dostluğu, benim gibi bir mücevherin ağırlığı yanında nedir ki? Ben kendime yeterim!”

Kaplumbağa, bu sarsılmaz kibrin karşısında son bir kez kafasını salladı ve otların arasında gözden kayboldu.

Tavus kuşu artık göl kenarında tamamen tek başınaydı. Günlerce sudaki yansımasına baktı, tüylerini taradı ama hiçbir şey ona yalnızlığını unutturamadı.

Bir akşam üzeri ormanda korkunç bir fırtına çıktı. Rüzgâr ağaçları kökünden sarsarken tavus kuşu sığınacak bir yer aradı ama kibri yüzünden kimse ona kapısını açmadı.

Yorgunluktan yere yığılmak üzereyken kayaların arasında zayıf bir ışık gördü. Bu, kaplumbağanın mütevazı yuvasıydı.

Kaplumbağa yavaşça kapıya çıktı, tavus kuşuna yol açtı: “İçeri gir. Burada ne bir hayranın var ne de bir yansıman. Sadece fırtınadan korunabileceğin bir dostun var. Ama bil ki, bu çatının altına kibrin sığdıramazsın. Onu kapının eşliğinde bırakmalısın.”

Tavus kuşu başını öne eğdi. Hayatında ilk kez o muhteşem kuyruğunu değil sadece üşüyen gövdesini düşünerek içeri sığındı. O gece kaplumbağanın yanında, sessizliğin içinde şunu anladı: Kibir ve gurur güneşi gölgeler, seni yalnızlığın karanlığına mahkûm eder.

Kısmi Cevap: Kısmi cevap için doğru cevap bölümünde yer alan puanlama dikkate alınacaktır. Buna göre öğrencinin puanlama ölçütlerinde tam puan ve 0 puan aldığı cevaplar hariç yazdıkları kısmi olarak kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Yanlış cevap için doğru cevap bölümünde yer alan puanlama dikkate alınacaktır. Buna göre öğrencinin puanlama ölçütlerinde “0” puan aldığı cevaplar yanlış kabul edilecektir.